

Prosjektoppgave

Sammenligning av to tidsseriemodeller for prediksjon av dødsfall i borgerkrig

Stephan Sæbø

Veileder: Gudmund Hermansen

STK-MAT2011 Prosjektarbeid i finans, forsikring, risiko og dataanalyse

Department of Mathematics

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet

Sammen drag

Med økt tilgjengelighet av data på tap av menneskeliv kan det være nyttig å se på hvordan man kan predikere dødsfall fram i tid. Her bruker vi data fra Uppsala Conflict Data Program til å undersøke to tidsseriemodeller for å predikere antall dødsfall i borgerkrig. De to modellene baser seg på lognormalfordelingen og negativ-binomialfordelingen. Vi fant at modellen basert på lognormalfordelingen hadde noe mer nøyaktige estimater på antall dødsfall enn modellen basert på negativ-binomialfordelingen. Negativ binomial-fordelingen var imidlertid bedre til å beskrive fordelingen av de observerte data.

1 Introduksjon

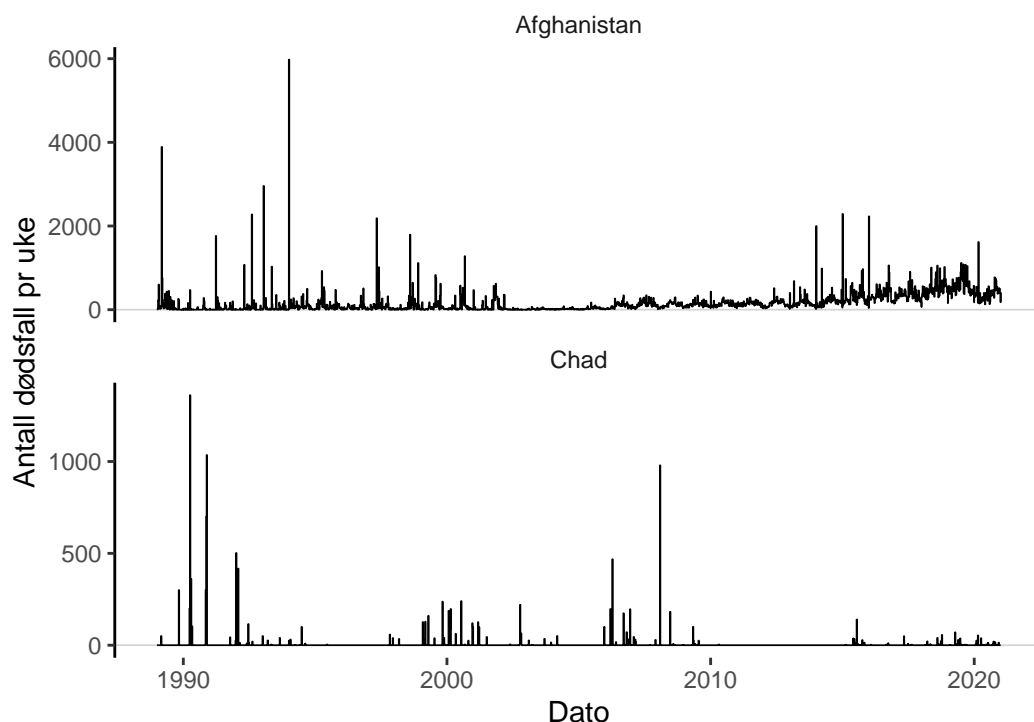
I de senere år har antall dødsfall som følge av organisert vold økt drastisk (Davies mfl. 2022). Samtidig har også finkornet data om interstatlige konflikter blitt tilgjengelig. Dette åpner for å gjøre prediksjoner om framtidige dødsfall som gjelder for kortere tidsintervall. Slik data har blitt satt sammen og vedlikeholdt gjennom *Uppsala Conflict Data Program (UCDP GED)* (Sundberg og Melander 2013). Tidligere studier på borgerkrig har i stor grad benyttet seg av data aggregert på land og årsnivå. Dette har vist seg utilstrekkelig for å avdekke faktorer som virker på lokalt nivå og over kortere tidsperioder (Raleigh mfl. 2010). Med UCDP GED-datasettet har vi oppløsningen på enkelthendelser, annotert med temporale og geografiske metadata. Med høyere oppløsning på dataene åpner det seg muligheter for å sammenstille hendelser i borgerkrig med andre lokale data, både i tid og sted (Eck 2012). Dette kan gi innsikt i sammenheng mellom blant annet klimatiske, politiske og økonomiske forhold og tap av menneskeliv i konflikter. Samtidig gir mer finkornet data mulighet til å estimere fremtidige hendelser for kortere tidsintervall som uker og måneder.

Samtidig som disse dataene gir nye muligheter for prediksjon og inferens, er det også utfordringer knyttet til modelleringen av UCDP-dataene. I Figur 1 kan man se eksempler på ukentlig dødsfall for to forskjellige land, ett med mange dødsfall pr uke (Afghanistan) og ett hvor det er lengre tidsintervall mellom uker med dødsfall (Chad). Figuren illustrerer noen av utfordringene som følger med når man skal modellere på slike data. For et land som Chad er det overvekt av uker hvor det er 0 dødsfall, såkalt zero-inflation. Det andre som kommer frem er at variansen er mye høyere enn forventningen, såkalt overspredning. Videre er responsvariabelen diskret og nedad begrenset til 0. En sannsynlighetsfordeling som tar høyde for både zero-inflation og overspredning er nødvendig for å modellere dataene.

I denne oppgaven vil vi se på to mulige modeller for å predikere antall dødsfall en uke fram i tid i konflikter mellom en statlig og ikke statlig aktør. Vi vil sammenligne en modell som antar at logaritmen til antall dødsfall er normalfordelt med en modell hvor vi antar at antall dødsfall er negativ-binomialfordelt. Vi vil forsøke å vurdere modellene med tanke på hvor gode de er til å estimere antall dødsfall en uke fram i tid og se hvor gode de prediktive distribusjonene beskriver de observerte dataene.

2 Data

Uppsala Conflict Data program samler inn og verifiserer data om konflikter og organisert vold i hele verden. Et av datasettene, *Georeferenced Event Dataset (GED)* består av

Figur 1: Ukentlig antall drepte i konflikter der staten er en aktør i Afghanistan og Chad. Gjennomsnittet er markert med rød linje.

dødsfall som et resultat av organisert vold. Organisert vold er i denne sammenhengen hendelser i en konflikt som har resultert i dødsfall, og hvor minst en part i konflikten er en organisert enhet. Hvert datapunkt i GED er definert som en hendelse. For at en hendelse skal bli inkludert i datasettet må det ha skjedd minst et verifisert dødsfall. Dataene blir samlet inn fra nyhetskilder, rapporter fra forskjellige autoriteter og organisasjoner, og blir forsøkt verifisert fra flere kilder. Tidspunkt og sted for hendelsene blir estimert med størst mulig nøyaktighet. Informasjon om parter i konflikten blir også fastsatt. Datasettet starter med hendelser fra 01.01.1989 og strekker seg fram til 31.12.2021.

date_start	country	date_prec	type_of_violence	best	high	low
2017-07-31	Afghanistan	1	1	6	6	6
2021-08-26	Afghanistan	1	1	183	184	171
2021-08-28	Afghanistan	1	1	2	3	0
⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮

Tabell 1: De første radene i GED-datasettet. Variabler som ikke er relevante for denne oppgaven er utelatt.

Vi skal se på ukentlige antall dødsfall som resultat av organisert vold. Det har vi definert som hendelser hvor staten er en aktør i konflikten. Hendelser i konflikter mellom to ikke statlige aktører ble filtrert ut. Videre brukte vi det beste estimatet for antall døde. Hendelser hvor tidspunktet ikke kunne bestemmes mer nøyaktig enn på måned eller år, ble utelatt. Land med færre enn 100 uker med hendelser ble også utelatt. Antall dødsfall ble så aggregert for hver uke i hvert land. For antall dødsfall pr hendelse bruker

vi det beste estimatet. I den endelige undersøkelsen endte vi opp med datasett med tre variabler: uke, land og antall døde. Det vil si for hvert land har vi en tidsserie med antall dødsfall pr uke mellom 01.01.1989 til 31.12.2021. Land med færre enn 100 uker med hendelser ikke inkludert.

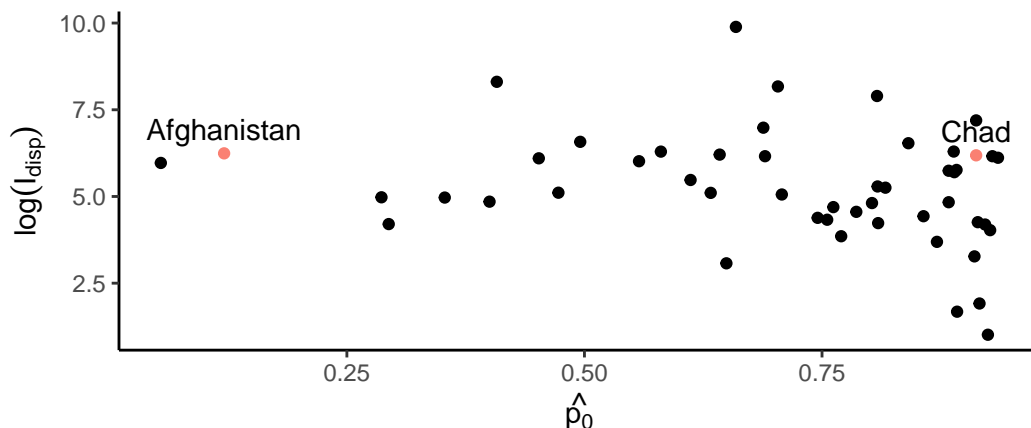
For å kvantifisere graden av overspredning av dødsfall for hvert land kan man sammenligne den observerte fordelingen med en teoretisk poisson-fordeling med samme forventning som de observerte dataene (WeiSS 2018). Dette gir opphav til spredningsindeksen I_{disp} . Gitt det observerte gjennomsnittet $\hat{\mu}$ og den observerte variansen $\hat{\sigma}^2$ blir

$$I_{\text{disp}} = \frac{\hat{\sigma}^2}{\hat{\mu}}.$$

Ved $I_{\text{disp}} = 1$ er variansen lik gjennomsnittet, noe som er karakteristisk for poissonfordelingen. Er $I_{\text{disp}} < 1$ har dataene underspredning: I motsatt tilfelle når $I_{\text{disp}} > 1$ har dataene overspredning.

Andelen 0-verdier ble brukt direkte som et mål for zero-inflation:

$$\hat{p}_0 = \frac{1}{N} \sum_{t=1}^N \mathbb{1}(Y_{i,t} = 0).$$

Figur 2: Logaritmen til I_{disp} og andel 0-verdier (\hat{p}_0) for de inkluderte landene. Chad og Afghanistan er uthevet.

I Figur 2 vises en oppsummering av spredningsindeksen og andelen 0-verdier for alle landene som er inkludert. Afghanistan og Chad har omtrent samme spredningsindeks, men er i hver ende av skalaen for andelen 0-verdier.

3 Modellering

Vi har valgt å sammenligne negativ-binomialfordelingen og lognormalfordelingen som grunnlag estimere antall dødsfall en uke fram i tid. Vi vil ta utgangspunkt i en tidseriemodell som estimerer antall dødsfall i uke t ut fra antall dødsfall i uke $t - 1$.

En modell som er sentral i tidsserieanalyse er den autoregressive modellen (AR). Modellen legger til grunn at det finnes korrelasjon mellom observasjonene i en tidsserie. Ved å bruke korrelasjonen kan man prøve å estimere sannsynligheten for fremtidige utfall av verdier i tidsserien. Antall verdier fra tidsserien man inkluderer avgjør hvilken

orden modellen har. I dette tilfellet bruker vi observasjonene fra forrige tidssteg $t - 1$ i modellen, så det blir en 1. ordens autoregressiv modell (AR(1)). En standard AR(1)-modell for kontinuerlig responsvariabel er formulert ved

$$Y_t|Y_{t-1} = a + bY_{t-1} + \epsilon_t,$$

der $a \in \mathbb{R}$, $0 < |b| < 1$, og ϵ_t er feilen ved uke t . Videre antar man at ϵ_t er en tilfeldig variable som er normalfordelt med forventning 0 og standardavvik σ . For at AR(1)-modellen skal være stasjonær kreves det at b -parameteren er begrenset til $|b| < 1$. At modellen er stasjonær betyr at det finnes en marginal sannsynlighetsfordeling over Y når $t \rightarrow \infty$. Hvis $|b| > 1$ vil modellen beskrive en tidsserie som er ustabil og som kan vokse ubegrenset.

Siden vi skal beskrive dødsfall, som er ikke negative heltall er det nødvendig å gjøre noen modifikasjoner for å kunne bruke en AR(1)-modell. Det ene man kan gjøre er å transformere responsvariabelen slik at den er representert som et rasjonelt tall, vanligvis er det gjort ved å ta logaritmen til variabelen. En annen metode er å finne forventningen betinget på observasjoner ved $t - 1$ og så finne en heltallsfordeling som beskriver observasjonene ved tid t gitt observasjonene ved tid $t - 1$ (WeiSS 2018, s. 73). For vårt eksempel vil den betingede forventningen være

$$M_t|Y_{t-1} = a + bY_{t-1}.$$

Så lar man $Y_t \sim F(M_t)$ der F er en heltallsfordeling. Hvis F er Poisson-fordelingen blir

$$Y_t|Y_{t-1} \sim \text{Poi}(M_t|Y_{t-1}).$$

3.1 Negativ binomial

Den første modellen vi skal se på er en modell tilpasset heltallstidsserier med overspredning. Modellen er beskrevet av Xu mfl. 2012 og er en Negative Binomial Dispersed Integer Auto Regressive Conditional Heteroscedasity-modell (NB-DINARCH). Modellene blir referert til som NB-modellen i resten av oppgaven. Ved å bruke negativ-binomialfordelingen har man mulighet til å modellere data med overvekt av 0-verdier og overspredning. Dette er i motsetning til en modell basert på Poissonfordelingen, hvor den betingede variansen er lik den betingede forventningen. La $Y_{i,t} \in \mathbb{N}_0$ være antall dødsfall i land i i uke t . Videre er den betingede forventningen

$$M_{i,t}|Y_{i,t-1} = a_i + b_i Y_{i,t-1},$$

hvor $a > 0$ og $0 < b < 1$. Da er modellen definert av

$$Y_{i,t}|Y_{i,t-1} \sim \text{NB}\left(c(M_{i,t}|Y_{i,t-1}), \frac{c}{c+1}\right),$$

hvor $c > 0$. Forventningen til $Y_{i,t}|Y_{i,t-1}$ blir

$$E[Y_{i,t}|Y_{i,t-1}] = a + bY_{i,t-1}.$$

Variansen blir

$$\text{Var}(Y_{i,t}|Y_{i,t-1}) = \frac{(a + bY_{i,t-1})(c+1)}{c}.$$

Parameteren a blir en grunnrate i antall dødsfall pr uke. Parameteren b er en skaleringsfaktor som sier noe om hvor sterk sammenheng det er mellom dødsfall i en uke til den neste. Parameteren c påvirker spredningen til fordelingen. Her ser man at forventningen er uavhengig spredningsparameteren c . Derimot varierer variasjonen med forventningen. Dette gjør at modellen kan beskrive populasjoner med både høye og lave forventninger. Vi kan og så se at variansen går mot forventningen når $c \rightarrow \infty$, det vil si en Poisson-fordeling med forventning og varians $M_{i,t}$. Modellen er dermed egnet til å beskrive populasjoner med overspredning, da variansen kan anta verdier fra $M_{i,t}$ til ∞ .

3.2 Lognormal

Den andre fordelingen vi skal bruke er lognormalfordelingen. Motivasjonen for å bruke denne fordelingen i modelleringen er at man får redusert heteroskedasiteten når verdiene er på den logaritmiske skalaen. En annen grunn til å operere på logaritmisk skala er at modelleringen kan bli enklere. En annen grunn er at ikke negative heltall er transformert til å være rasjonale tall. Da kan modelleringen bli enklere og man kan bruke for eksempel en standard AR(1)-modell.

Hvis $Y_{i,t}$ er antall dødsfall i land i i uke t definer vi den transformerte variabelen

$$Z_{i,t} = \log(Y_{i,t} + 1).$$

Vi tar logaritmen av $Y_{i,t} + 1$ for at omgå at man tar $\log(0)$. Videre antar vi da at

$$Z_{i,t}|Z_{i,t-1} = a_i + b_i Z_{i,t-1} + \epsilon_{i,t},$$

der $\epsilon_{i,t} \sim N(0, \sigma_i)$. Her er $a_i > 0$, $0 < b_i < 1$ og $\sigma_i > 0$. Parameteren a_i grunnraten til $Z_{i,t}$. Parameteren b_i er beskriver sammenhengen mellom $Z_{i,t-1}$ og $Z_{i,t}$. Parameteren σ_i beskriver standardavviket til $\epsilon_{i,t}$. Forventningen til $Z_{i,t}|Z_{i,t-1}$ er

$$Z_{i,t}|Z_{i,t-1} = a_i + b_i Z_{i,t-1}$$

og variansen er σ_i^2 . Videre er forventningen til $Y_{i,t}|Z_{i,t-1}$

$$E[Y_{i,t}|Z_{i,t-1}] = e^{a_i + b_i Z_{i,t-1} + \frac{\sigma_i^2}{2}} - 1.$$

Variansen til $Y_{i,t}|Z_{i,t-1}$ er

$$\text{Var}(Y_t|Z_{i,t-1}) = (e^{\sigma_i^2} - 1)e^{2(a_i + b_i Z_{i,t-1}) + \sigma_i^2}.$$

En detalj å legge merke til er at $E[Y_{i,t}|Y_{i,t-1}]$ er avhengig av spredningsparameteren σ . Selv om man på lognormalskalaen kan modellere data med lav forventning og høy varians, vil forventningen på originalskalaen øke med variansen.

4 Estimering

Med denne undersøkelsen ønsket vi å undersøke hvordan de betingede prediksjonsfordelingene oppfører seg. Derfor ble parametrene i modellene estimert med hele tidserien. Vi estimerte parametrene for hvert land til de to modellene med betinget maksimum likelihood (CML). For negativ binomialmodellen ble parametrene ble valgt slik at funksjonen

$$\ell_{n_i}(a_i, b_i, c_i|Y_{i,1}) = \sum_{t=2}^{n_i} \log(f(Y_{i,t}|a_i, b_i, c_i, Y_{i,t-1}))$$

ble minimert. Funksjonen $f(\cdot)$ er

$$P(Y = Y_{i,t} | a_i, b_i, c_i, Y_{i,t-1}),$$

der P er gitt ved den betingede negativ binomialtetthetsfunksjonen. For lognormalmodellen ble funksjonen

$$\ell_{n_i}(a_i, b_i, \sigma_i | Y_{i,1}) = \sum_{t=2}^{n_i} \log(g(Y_{i,t} | a_i, b_i, \sigma_i, Y_{i,t-1}))$$

minimert. Her er $g(\cdot)$ den negative logaritmen til tetthetsfunksjonen til normalfordelingen. Funksjonene ble minimert numerisk ved hjelp av `optim` funksjonen i R. For å sikre stabile estimater ble funksjonen kjørt 10 ganger, og parametrene som ga lavest loglik-verdier ble valgt.

5 Evaluering og diagnostisering

Hvor god en modell er avhenger av hvilket formål modellen skal brukes til. Skal modellen brukes til å komme med en punktprediksjon kan det være at man ønsker at modellen skal ha lav absolutt feil. I andre tilfeller er man interessert i at modellen skal gjenspeile spredningen i observasjonene. Vel så viktig kan det være å estimere sannsynligheten for at det kommer en eller flere hendelser i neste uke, $P(Y_{i,t+1} > 0)$, som det er å prøve å estimere den faktiske størrelsen. For å komme med estimater på sannsynligheter for intervaller av verdier er det nødvendig at den prediktive fordelingen passer til de observerte dataene. Hvor godt modellen beskriver dataene kalles kalibrering. Hvor godt modellen er kalibrert kan bedømmes gjennom diagnostiske plot. Hvor konsentrert modellen er rundt punktestimatet kalles for skarphet. Skarphet kan bedømmes gjennom *scoring rules* (Czado mfl. 2009).

5.1 Kvadrert feil

For å se på hvor godt modellene gjør punktprediksjoner er den kvadrerte feilen (RMSE) av interesse. Det er viktig å være oppmerksom på at prediksjonene her gjøres på de samme dataene som er brukt til å estimere parametrene i modellene, og man kan få overtilpassede modeller hvis man bare ser på RMSE.

$$\text{RMSE} = \sqrt{\frac{1}{n} \sum_{i=1}^n (\hat{y}_i - y_i)^2}$$

RMSE sier imidlertid ingenting om variansen. For å se på feilen relativ til hvor stor spredning modellen estimerer kan man normalisere feilen ved å dele på variansen (RMNSE). Også ved bruk RMNSE som et mål på hvor godt modellene gjør må man være varsom. En modell som overestimerer variansen vil ha lavere RMNSE sammenlignet med en modell med samme forventning, men lavere varians.

$$\text{RMNSE} = \sqrt{\frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \left(\frac{\hat{y}_i - y_i}{\hat{\sigma}_i} \right)^2}$$

5.2 Scoring rules

En scoring rule er en oppsummering av modellen og observasjonene i form av et tall. Når man sammenligner modeller svarer et lavere tall til en modell som beskriver dataene bedre. Fra Czado mfl. (2009) er en scoring rule er proper hvis for en fordeling Q en fordeling P og en scoring rule s har følgende forhold:

$$s(Q, Q) \leq s(P, Q) \quad (1)$$

Her er Q fordelingen som etter modellererens dømme er den sanne fordelingen av dataene. Hvis (1) har likhet kun hvis $P = Q$ er s strikt proper. Strikt propre scoring rules gir et mål på både kalibrering og skarphet.

En proper scoring rule er Dawid-Sebastini score (Gneiting og Raftery 2007). Den inkorporerer variansen og standardisert feil samtidig.

$$DS(P, x) = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \left(\frac{\hat{y}_i - y_i}{\hat{\sigma}_i} \right)^2 + 2 \log \hat{\sigma}_i.$$

I DS-scoren øker det andre leddet når variansen øker. Motsatt øker det første leddet hvis variansen synker. En annen scoring rule som både tar hensyn til punkt-prediksjonen og prediksjonsintervallet er *Ranked Probability Score (RPS)*. RPS til en observasjon x kan skrives som

$$RPS(P_i, x) = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n E|X - y_i| - \frac{1}{2} E|X - X'|,$$

der P_i er en betinget sannsynlighetsfordeling. X og X' er to uavhengige variabler fra fordelingen P_i (Gneiting og Raftery 2007). Har P_i stor spredning vil både første og andre ledd øke. Samtidig vil en P_i som legger mye vekt rundt y_i gi lave verdier i det første leddet.

5.3 PIT-diagram

En annen måte å diagnostisere modellene på er å plote de predikerte kvantilene i den observerte fordelingen mot kvantilene i den prediktive fordelingen. I Czado mfl. (2009) anbefales det å plote et Probability Integral Transform (PIT) diagram for å undersøke om den prediktive distribusjonen beskriver de observerte dataene. For diskrete data foreslår Czado mfl. (2009) følgende måte å regne ut PIT-score for et utvalg. For en verdi $u \in [0, 1]$ og en observasjon y regner man først ut

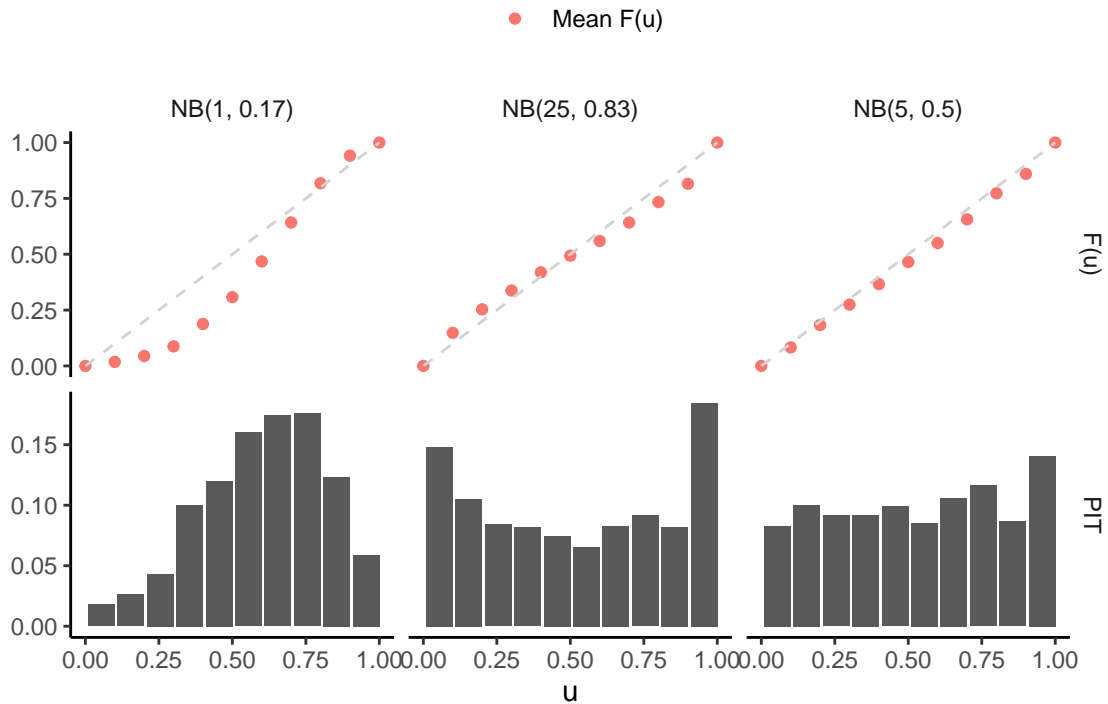
$$F(u|y) = \begin{cases} 0, & u < P_{y-1} \\ \frac{u - P_{y-1}}{P_y - P_{y-1}}, & P_{y-1} \leq u \leq P_y \\ 1, & P_y < u \end{cases}$$

Her er P den kumulative tetthetsfunksjonen for $y_t|y_{t-1}$. For å diagnostiserer modellen kan man se på $\bar{F}(u) = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n F(u|y_i)$. Hvis $y \sim P$ så vil $\bar{F}(u)$ gå mot u når $n \rightarrow \infty$. Nå kan man plote $\bar{F}(u)$ mot u , eller så kan man definere en ny variabel:

$$F(j) = \bar{F}\left(\frac{j}{J}\right) - \bar{F}\left(\frac{j-1}{J}\right),$$

der $j \in \{1, 2, \dots, J\}$ for en valgt verdi av J . Lager man et histogram der søylene har høyde $F(j)$ vil strukturen på histogrammet gi informasjon om hvordan de observerte

verdiene forholder seg til prediksjonsfordelingen. Hvis observasjonene $y \sim P$ vil søylene være nær like høye for alle j . Et histogram med form som en u snudd opp ned indikerer at den observerte fordelingen er tettere enn det som er forventet under den estimerte fordelingen. Motsatt vil et u-formet histogram indikere at modellen forventer lavere spredning enn det som er observert. I Figur 3 ser man et eksempel med simulerte data. PIT-histogrammer for 200 verdier trukket fra en negativ binomialfordeling med parametre $r = 5$ og $p = 0.5$.

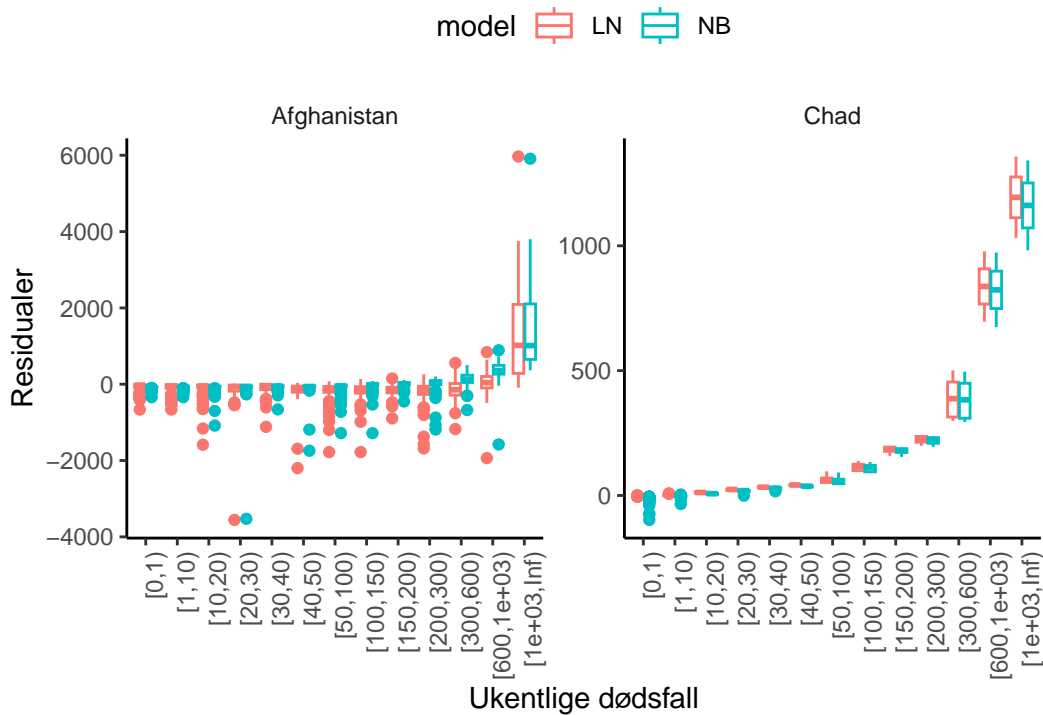
Figur 3: $F(u)$ og PIT-diagram for 200 tilfeldige verdier trukket fra en $NB(5, 0.5)$ -fordeling, med forventning 5 og varians 10. $F(u)$ og PIT-diagrammet er regnet ut fra 3 fordelinger med forventning 5, men med forskjellig varians. I den første raden ses $\bar{F}(u)$, den nederste raden viser PIT-diagrammet. I den første kolonnen er en modell med overspredning (variens 150). Den andre kolonnen viser $F(u)$ og PIT-diagram for en modell med underspredning (variens $\frac{6}{5}$). Den siste kolonnen viser $F(u)$ og PIT-diagram regnet ut fra originalfordelingen. Eksemplet er adaptert fra Czado mfl. 2009

6 Resultater

Vi skal nå se nærmere på Chad og Afghanistan som eksempler på land med forskjellige antall og frekvens av hendelser. Chad er et land med mye 0-verdier (høy \hat{p}_0). Afghanistan er i den andre enden av skalene med lav andel 0-verdier (lav \hat{p}_0). Begge landene viser overspredning i antall dødsfall.. Videre vil vi vurdere modellene når man ser på alle landene under ett. Vi har også sammenlignet modellene med en variant av en 0-modell, $Y_t|Y_{t-1} = Y_{t-1}$. Det vil si en modell som predikerer at antall dødsfall i neste uke er det samme som antall dødsfall i denne uken, en såkalt no change-modell (NC).

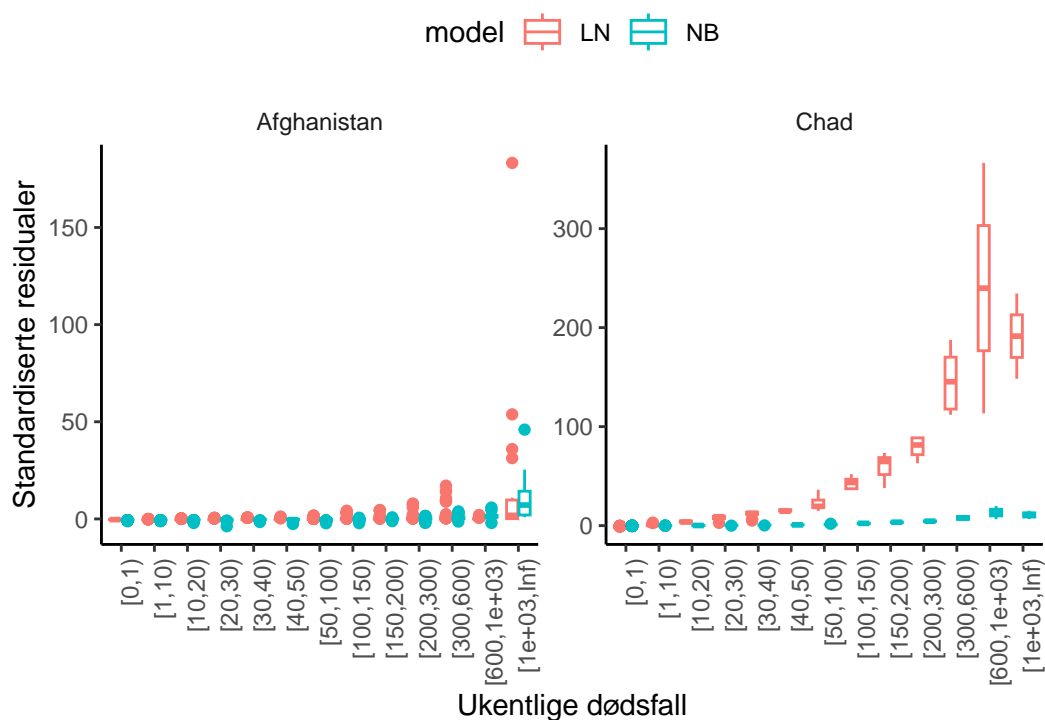
Sammenhengen mellom prediksjonener og observasjonene kan man se på residualene. I Figur 4 er de ustandariserte residualene plottet for Chad og Afghanistan. Modellene overestimerer ved lave observerte dødsfall og underestimerer ved høye observerte dødsfall. De standardiserte residualene viser bedre hvordan de to fordelingene skiller seg fra hverandre (Figur 5). For Afghanistan predikerer begge modellene ganske likt, men LN-modellen underestimerer i større grad for de ekstreme verdiene. For Chad har NB-modellen noe lavere standardiserte residualer en LN-modellen.

Residualene alen er ikke nok for å bedømme modellene. I Tabell 2 vises den kvadrerte feilen og scoring rules. For alle land sett under ett har LN-modellen lavest feil, det vil si prediksjoner som er nærmest de observerte verdiene. For de normaliserte feilene er NB og NC-modellene de som har lavest feil. For DSS og RPS ser man også at NB-modellen gjør det bedre enn LN-modellen. No-change modellen sett over alle land lavest DSS-score.

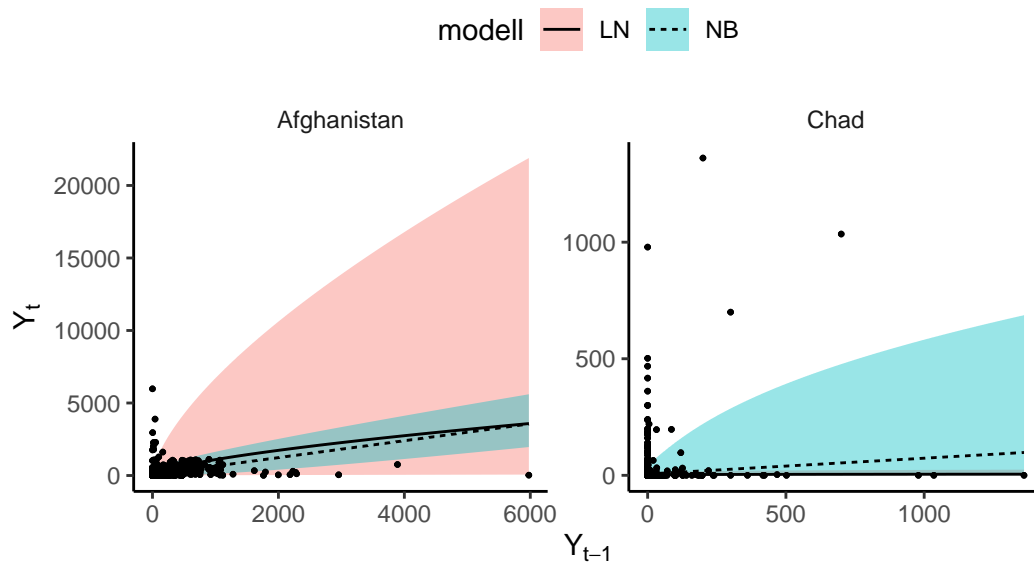

Figur 4: Antall dødsfall og residualer for Chad og Afghanistan.

I Figur 6 vises prediksjonsintervallet for de prediktive fordelingene gitt antallet dødsfall ved $t - 1$. For Afghanistan har NB-modellen et smalere intervall enn LN-modellen. For Chad har LN-modellen brutt sammen og har mest vekt ved verdier nærme 0. LN-modellen ignorerer variasjonen i observasjonene.

Figur 5: Standardisert antall dødsfall og standardiserte residualer for Chad og Afghanistan. Antall dødsfall er standardisert ved å dele på variansen for landet.

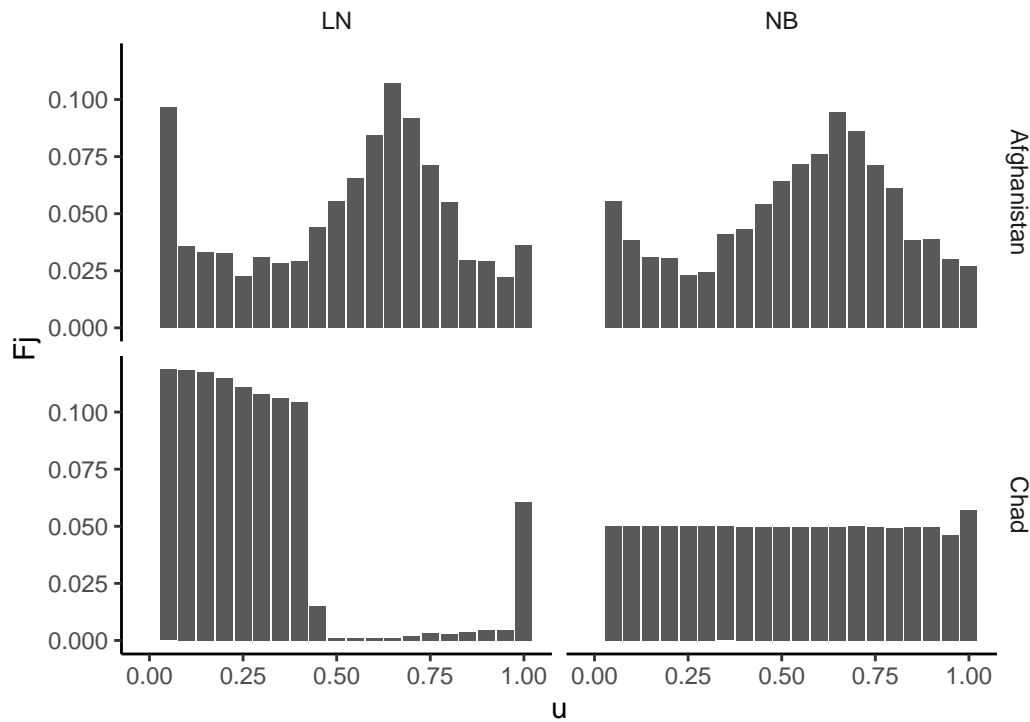

Figur 6: Antall dødsfall ved $t - 1$ mot antall dødsfall ved tid t . Et 95 % prediksjonsintervall for hver av modellene er markert med henholdsvis rødt (LN) og grønt (NB). Forventningen er markert med hel linje (LN) og stiplet linje (NB). LN-modellen er så vidt synlig som et smalt bånd nederst.

PIT-plottet (Figur 7) viser at for Afghanistan er det overspredning i de prediktive fordelingene. De høye søylene i PIT-plottet lognormal-modellen i Afghanistan (øverste panel til venstre) er det antydninger til at det er noen ekstremverdier som er større enn

Land	Modell	RMSE	RMNSE	DSS	RPS
Afghanistan	LN	178.39	0.54	36.18	94.56
Afghanistan	NB	120.26	0.62	13.64	89.37
Afghanistan	NC	120.23	0.34	12.76	-
Alle land	LN	18.03	1.30	360.36	14.61
Alle land	NB	19.38	0.40	10.51	14.14
Alle land	NC	20.48	0.20	8.54	-
Chad	LN	8.13	2.55	261.33	7.42
Chad	NB	13.00	0.22	8.78	6.99
Chad	NC	12.42	0.17	9.63	-

Tabell 2: Tabell over skåringsverdiene, RMSE og standardiserte RMSE (RMNSE), samt Dawid-Sebastini score (DSS) og Ranked Probability Score (RPS).

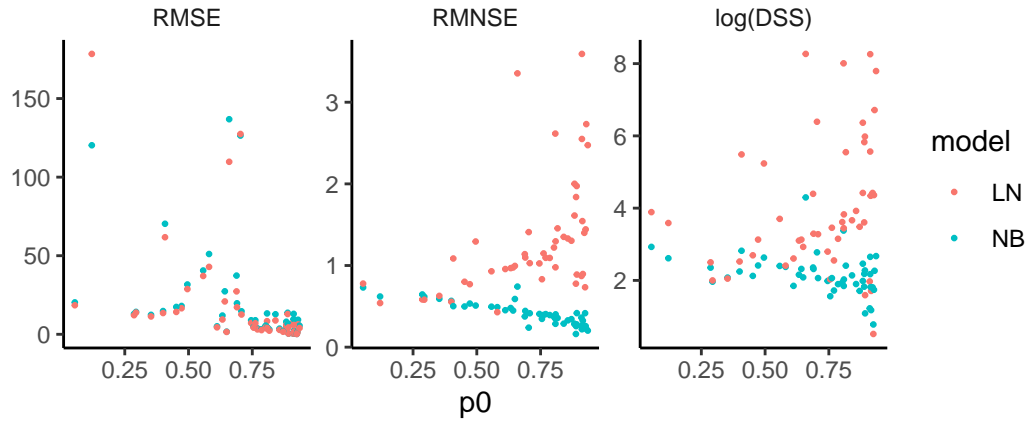
Figur 7: PIT-diagram for begge modellene for Afghanistan og Chad.

forventet ut fra modellen. For Chad er forskjellen mellom modellene tydelige. Negativ binomialmodellen viser et flatt histogram, noe indikerer fordelingen tilnærmer seg de observerte verdiene i stor grad. Lognormal-modellen derimot har en prediktiv fordeling som tydelig har underspredning.

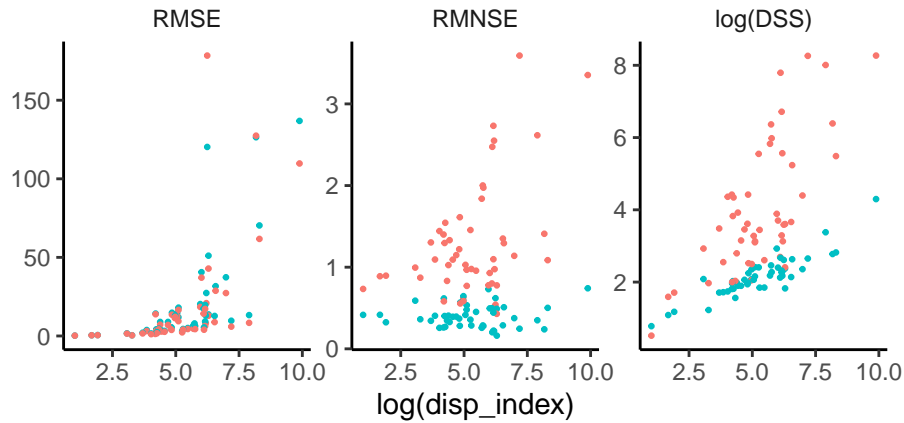
For å si noen hvor de to modellene gjør det bra og hvor de bryter sammen har vi plottet andelen 0-verdier mot feilen og DSS-score (Figur 8). For RMSE ser vi at ved en andel 0-verdier over 0.7 er den RMSE lav. Den standardiserte feilen RMNES er jevnt over lavere for NB-modellen jo høyere andel 0-verdier. LN-modellen har større RMNES dess høyere andel 0-verdier. Det samme mønsteret viser seg på DSS-score, med noen unntak hvor LN-modellen har lavere score. Dette understøtter at LN-modellen legger

mer vekt på 0-verdiene verdiene på bekostning av å estimere variasjonen.

Videre har vi plottet spredningsindeksen I_{disp} mot RMSE, RMNSE og DSS-score (Figur 9). RMSE øker for begge modellene når I_{disp} øker. RMNSE øker for LN-modellen, men ikke for NB-modellen. For begge modellene øker DSS-scoren med I_{disp} , men mer for LN-modellen.

Figur 8: Andelen 0-verdier plottet mot RMSE, normalisert RMNSE og log(DSS) for alle land for de to modellene.

Figur 9: Spredningsindeksen plottet mot RMSE, normalisert RMNSE og log(DSS) for alle land for de to modellene.

7 Konklusjon

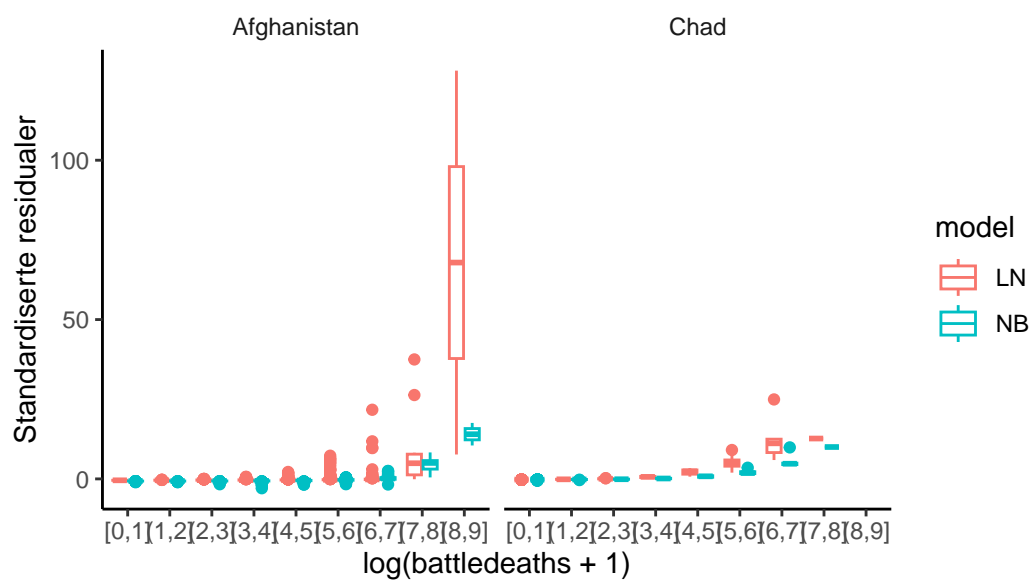
Som vi har vist har lognormal-modellen bedre punktprediksjon enn NB-modellen, men det kan like gjerne være overvekt av 0-verdier som gjør punktprediksjonene bedre. Som nevnt tidligere vil en modell som predikerer verdier rundt 0 ha lav feil når mesteparten av verdiene er 0 verdier. Her blir det en byttehandel hvor man får bedre punktprediksjoner, men hvor man har introdusert en skjevhet på estimatene av modell-parametrene. Dette ser man i PIT-diagrammet i Figur 7. Vi ser muligens at modellens betingede prediktive fordelinger ikke egner seg til å beskrive de observerte verdiene. Den prediktive fordelingen kan bli veldig smal. Dette ser man særlig når andelen 0 verdier er høye (se Figur 6, Chad). At lognormal-modellen får problemer med høye 0-verdier understøttes også at den får høyere DSS-score og standardisert feil når andelen 0-verdier øker (Figur 8).

NB-modellen er man er bedre kalibrert enn lognormal-modellen. Dette går fram fra PIT-plottet i Figur 7. Selv om punktprediksjonen er dårligere, er NB-modellen bedre til å estimere den betingede prediksjonsfordelingen. Dette trenger vi for å få svar på spørsmål som "hva er sannsynligheten for at det forekommer tap av menneskeliv i neste uke ($P(Y_{i,t+1} > 0 | Y_{i,t})$)?".

I denne undersøkelsen har vi brukt en relativt enkel modell som kun betinger på antall dødsfall ved uke $t - 1$. Begge modellene får problemer med å takle overgang fra ingen dødsfall en uke til mange den neste uken. Hvis andel 0-verdier er høy vil en No-change modell typisk ha lav feil. Videre er parametrene estimert ut fra hele tidsserien, noe som tilsvarer en antagelse om at parametrene ikke endrer gjennom den observerte perioden. Det er mulig at modellene hadde gjort det bedre ved å legge større vekt på observasjoner som er nærmere i tid. Man kan tenke seg at man estimerer parametrene kun på observasjoner fra en måned, et halvår eller år tilbake.

Disse enkle modellene gir grunnlag for å utforske negativ binomial-fordelingen og lognormal-fordelingen videre. En retning som kunne være av interesse er å tilpasse AR-modeller av høyere orden. Dette er modeller som ikke bare betinger på den foregående uken, men kan betinge på flere uker i forkant. En annen retning som kan være av interesse er å sammenligne de to fordelingene oppfører seg når prediksjonen går over korter eller lengre tidsintervall. I Figur 10 vises de standardiserte residualene for de samme modellene, men hvor ukentlige dødsfall er byttet ut med månedlige dødsfall. Her ser man spesielt for Chad at det er mindre forskjell mellom modellene enn når man ser på ukentlige data (Figur 4).

Vi har vist at lognormalfordelingen kan brukes til å få et punkttestimat av antall dødsfall, selv om den prediktive fordelingen ikke beskriver de observerte dataene. Vi har også vist at negativ binomialfordelingen er mer fleksibel når man skal modellere data med overspredning og overvekt av 0-verdier. Vi har og vist at data med stor andel 0-verdier er utfordrende å modellere. Tidsseriemodellene får problemer når andelen 0-verdier er store. Når det gjelder punkttestimat er vanskelig å utkonkurrere veldig enkel modeller som NC-modellen (No Change). Det kan være interessant å utforske hvordan de to fordelingen oppfører seg når perioden man ønsker å predikere for er enten større eller mindre enn en uke. Videre kan man undersøke hvordan fordelingene oppfører seg når de brukes sammen med modeller som betinger på flere variabler

Figur 10: Månedlige $\log(\text{dødsfall} + 1)$ og standardiserte residualer for Afghanistan og Chad.

Referanser

- Czado, C., Gneiting, T. og Held, L. (2009). «Predictive model assessment for count data». I: *Biometrics* 65.4, s. 1254–1261.
- Davies, S., Pettersson, T. og Öberg, M. (2022). «Organized violence 1989–2021 and drone warfare». I: *Journal of Peace Research* 59.4, s. 593–610.
- Eck, K. (2012). «In data we trust? A comparison of UCDP GED and ACLED conflict events datasets». I: *Cooperation and Conflict* 47.1, s. 124–141.
- Gneiting, T. og Raftery, A. E. (2007). «Strictly proper scoring rules, prediction, and estimation». I: *Journal of the American statistical Association* 102.477, s. 359–378.
- Raleigh, C. mfl. (2010). «Introducing ACLED: An armed conflict location and event dataset». I: *Journal of peace research* 47.5, s. 651–660.
- Sundberg, R. og Melander, E. (2013). «Introducing the UCDP georeferenced event dataset». I: *Journal of Peace Research* 50.4, s. 523–532.
- WeiSS, C. H. (2018). *An introduction to discrete-valued time series*. John Wiley & Sons.
- Xu, H.-Y. mfl. (2012). «A model for integer-valued time series with conditional overdispersion». I: *Computational Statistics & Data Analysis* 56.12, s. 4229–4242.

Vedlegg

All kode for databehandling, generere figurer og tabeller kan lastes ned fra https://github.com/kongpottifar/STK_MAT_2011_prosjekt